

ВИМОГИ ДО МІНІМАЛЬНОГО ОБСЯГУ КАПІТАЛУ БАНКІВ (BASEL II: МІЖНАРОДНА УГОДА ПРО КАПІТАЛ)

*М.С. Свєшнікова, Науково-дослідний фінансовий інститут
при Міністерстві фінансів України*

У червні 2004 р. Базельським Комітетом по банківському нагляду була опублікована угода “Basel II: Міжнародні стандарти виміру капіталу”. Угода розглядає методи розрахунку необхідної величини капіталу для покриття ризиків: кредитного, ринкового і операційного.

Нова редакція містить істотні зміни і доповнення до аналогічної Угоди 1988 р. З урахуванням публікацій в період з 1988 р. зазначені зміни торкаються в основному кредитного і операційного ризиків.

Найбільша увага в Угоді Basel II приділяється вимогам до визначення мінімального обсягу капіталу (далі – МОК) банку з метою управління кредитним, ринковим і операційним ризиками. Обговорюються поняття достатності капіталу й ризикових активів банку, питання переходу до принципово нових методів оцінки ризиків.

Банківський капітал розглядається як сукупність двох складових – капіталу 1-го і 2-го рівнів. У капітал 2-го рівня включаються загальні резерви з лімітом у розмірі 1,25 % від активів, зважених на ризик. На величину капіталу 2-го рівня введено обмеження в розмірі не більше 100 % від величини капіталу 1-го рівня.

Загальна величина ризикових активів для визначення достатності капіталу визначається підсумовуванням відповідних показників по кредитному, операційному та ринковому ризиках, розрахованих шляхом множення відповідних вимог до капіталу на 12,5 (зворотна величина від нормативу достатності капіталу рівному 8 %).

До моменту впровадження вимог Basel II передбачено перегляд кількісних параметрів і можливість включення коригувального множника для збереження агрегованого рівня вимог до МОК.

1. Вимоги до капіталу по кредитному ризику. Угода пропонує два альтернативні підходи: стандартизований підхід і підхід, заснований на внутрішніх рейтингах (IRB).

При стандартизованому підході використовується подвійна шкала:

- на кількісному рівні – ризик оцінюється у формі величини активів, зважених на ризик, і відповідної величини капіталу;
- на якісному рівні – пропонується використовувати зовнішні кредитні рейтинги міжнародних рейтингових агентств.

Підхід IRB використовується для визначення двох характеристик ризику: величини очікуваних втрат (expected losses, EL), які безпосередньо віднімаються з резервів і/або капіталу, і несподіваних втрат (unexpected losses, UL), на підставі яких визначається величина необхідного для покриття ризику капіталу.

2. Вимоги до капіталу по операційних ризиках.

Угода передбачає три альтернативні підходи оцінки операційного ризику:

- 1) підхід базових показників (basic indicator approach, BIA);
- 2) стандартизований підхід;

3) підхід удосконаленого вимірювання ризику (advanced measurement approaches).

Важливе нововведення Basel II – можливість широкого використання оцінок рівня банківських ризиків, заснованих на внутрішніх (власних) моделях і методиках. Встановлюються мінімальні вимоги, призначені для вимірювання повноти внутрішніх оцінок ризиків. Комітет не ставить за мету диктувати форму й операційні деталі управління ризиками, прийняті в банках.

Свешнікова, М. С. Вимоги до мінімального обсягу капіталу банків (basel II: міжнародна угода про капітал) [Текст] / М. С. Свешнікова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доп. VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (10-11 листопада 2005 р.) / ДВНЗ "УАБС НБУ". – Суми, 2005. - Вип. 8. - С. 50.